

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук
Кафедра географії та природознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНІ КРАЄЗНАВЧІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Рівень освіти – другий (магістерський рівень)
Освітня програма Середня освіта (Географія)
Спеціальність 014 Середня освіта
Спеціалізація 014.07 Географія
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
географії та природознавства
Протокол № 8 від “28” лютого 2023 р.

Івано-Франківськ – 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Природничо-географічні краєзнавчі дослідження
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Викладач (-і)	доц. Атаманюк Ярослава Дмитрівна
Контактний телефон викладача	
E-mail викладача	yaroslava.atamaniuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Згідно розкладу, щотижня
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Методика природничо-краєзнавчих досліджень» є вибірковою навчальною дисципліною для студентів спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія). При вивченні цієї дисципліни студенти зможуть вивчити понятійно-категорійний апарат, сформувані глибокі комплексні знання про особливості провадження природничо-краєзнавчих досліджень. Особлива увага при вивченні курсу спрямована на опанування методичних прийомів та методів проведення природничо-краєзнавчих досліджень зі школярами.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою викладання дисципліни «Методика природничо-краєзнавчих досліджень» є: сформувати фахові компетентності та здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі, пов'язані з організацією природничо-краєзнавчих досліджень зі школярами.</p> <p>Основними завданнями навчальної дисципліни «Методика природничо-краєзнавчих досліджень» є: надбання студентами теоретичних знань з основ краєзнавства, також вироблення практичних навичок з використання краєзнавчої інформації під час організації природничих досліджень зі школярами.</p>	
4. Компетентності	
<p>ПК. Здатність розв'язувати типові спеціалізовані завдання, педагогічні ситуації та практичні проблеми в галузі географічної освіти із застосуванням сучасних технологій та методів дослідження.</p> <p>ЗК 02. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні, самостійного вивчення нових методів дослідження.</p> <p>СК 02. Здатність аналізувати географічні об'єкти, явища і процеси як природного, так і антропогенного походження.</p> <p>СК 09. Здатність володіти педагогічним інструментарієм регіональних та краєзнавчих досліджень.</p>	
5. Результати навчання	
<p>ПРН 07. Уміння виконувати відповідні експериментальні дослідження та застосовувати дослідницькі навички за професійною тематикою.</p> <p>ПРН 10. Демонструвати знання сучасних наукових досягнень географічної науки та тенденцій її розвитку, вміння використовувати їх під час викладання географічних предметів.</p>	
6. Організація навчання курсу	

Обсяг курсу – 6 кредитів ECTS, 120 год.				
<u>Вид заняття</u>			<u>Загальна кількість годин</u>	
лекції			12	
практичні			18	
самостійна робота			60	
Ознаки курсу				
<u>Семестр</u>	<u>Спеціальність</u>	<u>Курс (рік навчання)</u>	<u>Нормативний / вибірковий</u>	
II	014 Середня освіта (Географія)	1 курс	вбірковий	
Тематика курсу				
<u>Тема, план</u>	<u>Форма заняття</u>	<u>Завдання, год</u>	<u>Вага оцінки</u>	<u>Термін виконання</u>
Тема 1. Загальні питання географічного краєзнавства. Географічне краєзнавство як наука та його значення для сучасної України	Лекція 1/ Практична робота № 1	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 4 год	5	1,2 тиждень навчання
Тема 2. Історія розвитку українського краєзнавства: основні етапи і сучасний стан	Лекція 2/ Практична робота № 2	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 4 год	5	3,4 тиждень навчання
Тема 3. Основні методи природничо-краєзнавчих досліджень. Польові природничо-географічні дослідження території	Лекція 3/ Практична робота № 3	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 4 год	5	5,6 тиждень навчання
Тема 4 Методика геолого-краєзнавчих досліджень	Лекція 4/ Практична робота № 4	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 4 год	5	7,8 тиждень навчання
Тема 5. Основні методи ґрунто-краєзнавчих досліджень	Лекція 5/ Практична робота № 5	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 4 год	5	9,10 тиждень навчання
Тема 6. Основні методи біолого-краєзнавчих досліджень	Лекція 6/ Практична робота № 6	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 4 год	5	11,12 тиждень навчання
Тема 7. Фізико-географічна характеристика території області 1. Географічне положення. Рельєф 2. Геологічна характеристика 3. Поверхневі та підземні води 4. Клімат і погодні умови 5. Ґрунти 6. Рослинний світ 7. Тваринний світ 8. Ландшафти	Практична робота № 7	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 3 год	5	13,14 тиждень навчання
Тема 8. Природничо-географічні краєзнавчі дослідження зі школярами. Аналіз шкільних програм.	Практична робота №8-9	Тестові завдання/ захист практичної роботи/ 3 год	5	15 тиждень навчання

Розробка практичних робіт для 10-11 класу з елементами природничо-географічних краєзнавчих досліджень.				
7. Система оцінювання курсу				
Загальна система оцінювання курсу	максимально 50 балів студент отримує під час проведення практичних занять; ще 50 балів студент отримує за складання екзамену.			
Вимоги до письмової роботи	Вимоги до кожної письмової роботи детально розписані у завданні до роботи у системі https://d-learn.pnu.edu.ua/ . Письмові роботи проводяться у вигляді тестування за лекційним матеріалом.			
Семінарські заняття	Практичне/семінарське заняття оцінюється в 5 балів, 10 балів студент може отримати за оформлення і презентацію завдання для самостійної роботи.			
Умови допуску до підсумкового контролю	Під час навчання за результатами на практичних та лекційних заняттях отримати не менше 50 балів.			
8. Політика курсу				
<p>Регулярне відвідування аудиторних занять, активна участь в обговоренні розглянутих питань, відпрацювання пропущених занять в назначений викладачем час з дозволу деканату.</p> <p style="text-align: center;">Політика щодо академічної доброчесності</p> <p>Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»» https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.</p> <p>У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.</p> <p>В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf</p> <p style="text-align: center;">Політика щодо перескладання змістових модулів та оскарження оцінювання</p> <p>Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasylia-Stefanyka.pdf</p>				
Участь в опитуванні (анкетуванні)				

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

Основна

1. Дем'янчук Г.С. Українське краєзнавство: сторінки історії / Г.С. Дем'янчук, А.Г. Дем'янчук, Б.Г. Дем'янчук. – К. : Вид. центр «Просвіта», 2006. – 293 с.
2. Жупанський Я.І. Круль В.П. Про об'єкт і предмет вивчення національного краєзнавства // Краєзнавство. – 1994. – №1-2. – С. 3-7.
3. Крачило М.П. Краєзнавство і туризм: Навч. посібник / М.П. Крачило. – К.: Вища школа, 1994. – 191 с.
4. Круль В.П. Краєзнавство: Навч.-методичний посібник / В.П. Круль. – Чернівці: Рута, 2007. – 104 с.
5. Обозний В.В. Краєзнавство: Навч. посіб.-практикум. / В.В. Обозний. – Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. – К., 2004. – 237 с.
6. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство / Є.В. Панкова. – КНУКіМ. – К.: Альтерпрес, 2003. – 251 с.
7. Петранівський В.Л. Туристичне краєзнавство: Навч. посіб. / В.Л. Петранівський, М.Й. Рутинський; за ред. Ф.Д. Заставного. 2-ге вид., випр. – К.: Знання, 2008. – 575 с.
8. Тронько П.Т. Історичне краєзнавство: крок у нове тисячоліття (досвід, проблеми, перспективи) / П.Т. Тронько. – К.: Ін-т історії НАНУ, 2000. – 170с.
9. Філоненко І.М. Краєзнавство і туризм: курс лекцій / Філоненко І.М., Філоненко Ю.М.; Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. – Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2010. – 213 с.

Додаткова

1. ІV з'їзд Національної спілки краєзнавців України: матеріали та док. / Нац. спілка краєзнавців України. – К.; Кам'янець-Подільський: Зволейко Д.Г., 2009. – 231 с.
2. Бездрабко В.В. Часопис «Краєзнавство» та краєзнавча справа в Україні: (Кінець 1920-х – початку 1930-х рр.) / Бездрабко В.В. – НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського. – К.; Кам'янець-Подільський: 2005. – 222 с.
3. Всеукраїнська спілка краєзнавців 1997-2003 роки / [Упоряд.: О.Г.Бажан, А.А.Ситник; Редкол.: П.Т.Тронько та ін.]; НАН України. Ін-т історії України. Всеук. спілка краєзнавців. – К., 2003. – 143 с.
4. Дубняк К. Що таке краєзнавство // Історія української географії. – Тернопіль, 2005. – Вип. 12. – С.44–47.
5. Колотуха О.В. Дитячо-юнацький туризм в Україні / О.В. Колотуха. – Кіровоград: РВЦ КДПУ, 2001. – 41 с.
6. Костиця М.Ю. Українське географічне краєзнавство: теорія, історія, постаті, практика / М.Ю. Костиця. – Житомир: Косенко, 2006. – 444 с.
7. Костиця М.Ю., Обозний В.В. Шкільна краєзнавчо-туристична робота: Навч. посібник / М.Ю. Костиця, В.В. Обозний. – К.: Вища школа, 1995. – 223 с.

8. Краєзнавство в Україні: сучасний стан і перспективи: Наук. зб. / НАН України. Ін-т історії України та ін. – К.: Академія, 2003. – 231 с.
9. Круль В. П. Краєзнавство: регіональний огляд: Конспект лекцій / В.П. Круль. – Чернів. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. – Чернівці, 2001. – Ч. 1: Ч. 1, 2001. – 87 с.
10. Круль В.П. Краєзнавство: регіональний огляд: Конспект лекцій / В.П. Круль. – Чернів. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. – Чернівці, 2001. – Ч. 2: Ч. 2, 2002. – 87 с.
11. Круль В.П. Краєзнавство: регіональний огляд: Конспект лекцій / В.П. Круль, Г.Я. Круль. – Чернів. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. – Чернівці, 2001. – Ч. 3: Ч. 3, 2003. – 85 с.
12. Тронько П.Т. Краєзнавство України: здобутки і проблеми: (До III з'їзду всеукр. спілки краєзнавців) / П.Т. Тронько. – НАН України. Ін-т історії України. – К., 2003. – 124 с.
13. Тронько П.Т. Українське краєзнавство в XX столітті: (До 75-річчя Всеукр. спілки краєзнавців) / П.Т. Тронько. – НАН України. Ін-т історії України. – К., 2002. – 84 с.
14. Туризм і краєзнавство: Конспект лекцій / Чернів. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. – Чернівці: Рута. – Вип. 2: Вип. 2 / [Укл. Л.А. Савранчук], 2005. – 31 с.

Викладач

_____

Я.Д. Атаманюк